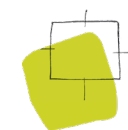

LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

KASSENCOMPLEX WIMA PLANT - DE HOVEN ZUTPHEN

30 JUNI 2023

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

COLOFON

OPDRACHTGEVER
Gemeente Zutphen

Juni 2023

Landschappelijke inpassing WimaPlant - De Hoven
BügelHajema Adviseurs
Adviseurs voor de leefomgeving en omgevingsrecht BNSP
Utrechtseweg 7
3811 NA Amersfoort

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	
1.2	PLANGEBIED	
1.3	OPGAVE	
1.4	LEESWIJZER	
2.	BELEID EN ONDERZOEK	6
2.1	INLEIDING	
2.2	STRUCTUURVISIE NOORDRAND DE HOVEN	
2.3	LANDSCHAPSBELEID GEMEENTE ZUTPHEN	
2.4	NATUURONDERZOEK	
3.	ANALYSE GEBIED	12
3.1	INLEIDING	
3.2	ANALYSE HISTORIE	
3.3	HUIDIGE SITUATIE	
3.4	LANDSCHAPSANALYSE	
4.	LANDSCHAPPELIJKE INPASSING	16
5.	BEPLANTINGSSORTIMENT	18

Oude(rode cirkel) en nieuwe(groene cirkel) locatie kassencomplex in De Hoven Noord in Zutphen (bron: google) maps)

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Voor het gebied ten noorden van de Weg naar Voorst, gelegen in de gemeente Zutphen, is op 28 januari 2019 de structuurvisie Noordrand De Hoven vastgesteld. De ontwikkelingen in deze structuurvisie zijn afgestemd op het actuele beleid voor woningbouw, zoals afgesproken binnen de gemeente, met de regio en met de provincie. De structuurvisie geeft de actuele visie op de bedrijfsontwikkeling (vorm en ligging) en verduurzaming vanuit de glastuinbouw, afgestemd met en mede-ontworpen door de provincie. De gemeente Zutphen en de provincie Gelderland hebben ervoor gekozen om deze ontwikkeling te benaderen vanuit de kwaliteit en identiteit van het landschap. Gesprekken met de tuinder over de komende transitie hebben geleid tot een kaartbeeld over kas en landschappelijke inpassing. De landschappelijke uitgangspunten en zoneringen zijn benoemd in de structuurvisie en maken een integrale kwaliteitsverbetering in de gehele noordrand mogelijk. Op dit moment wordt, als uitwerking van de structuurvisie, een masterplan voor hetzelfde plangebied opgesteld, waar de verplaatsing van de kassen naar de westzijde en de woningbouwopgave deel van uitmaken.

In het voorliggende landschappelijke inpassingsplan worden op basis van een gebieds- en beleidsanalyse en natuuronderzoek voorstellen gedaan voor de landschappelijke inpassing van het nieuwe kassencomplex. Hierin zijn de voorstellen voor natuurmitigatie en -compensatie meegenomen.

1.2 Plangebied

Het plangebied bevindt zich in de hoek tussen de Hoveniersweg en de spoorlijn te Zutphen, zie de globale rode ovaal op linkerpagina. De groene ovaal geeft de huidige / oude locatie van de kassen weer. Het perceel staat kadastraal bekend als Zutphen sectie E nummers 2196, 2130, 2131 en heeft een oppervlakte van 421.825 m².

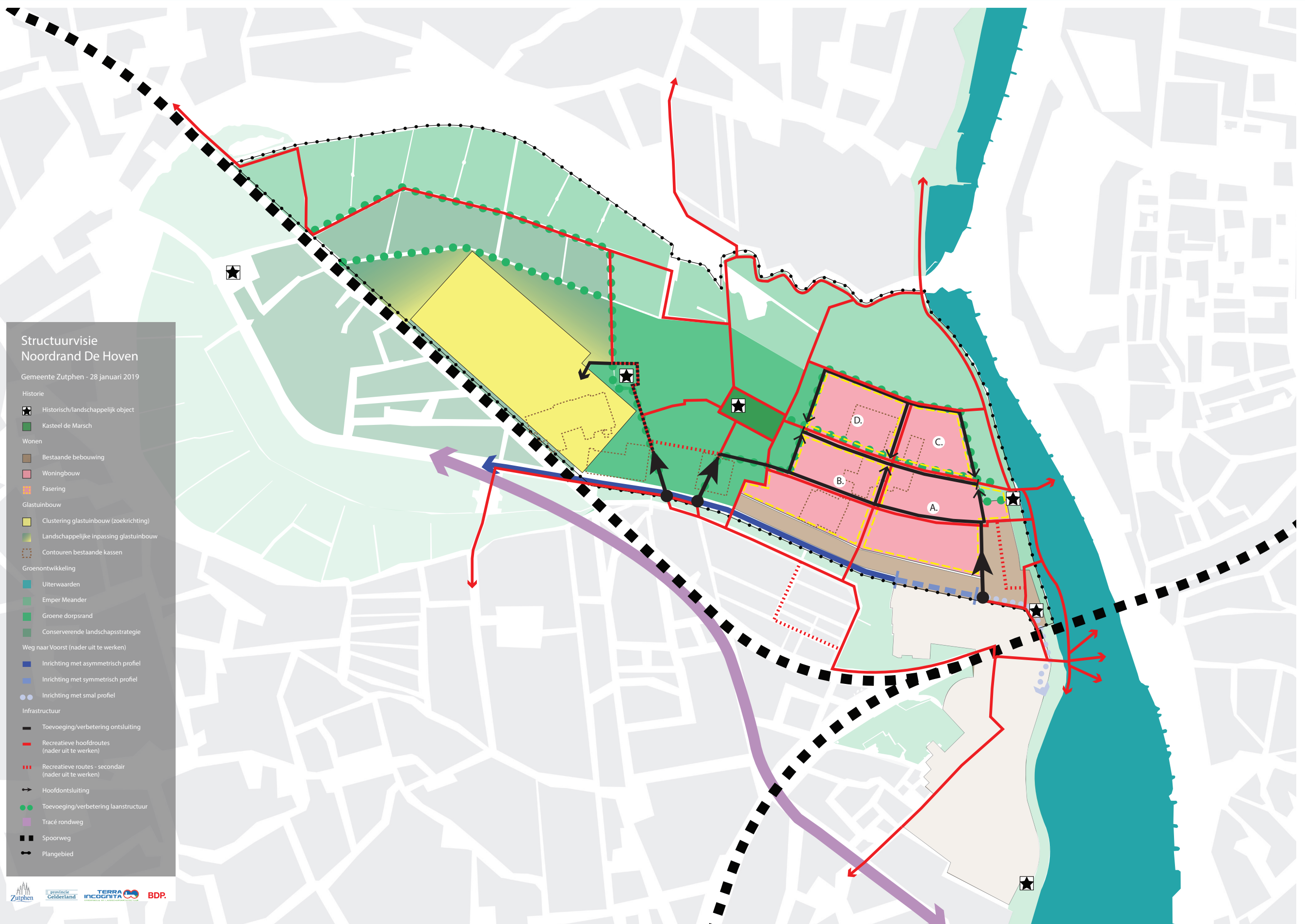
1.3 Opgave

De opgave is om een integraal landschappelijk inpassingsplan op te stellen voor het nieuwe kassencomplex en bijbehorende functies (zoals waterbassins en duurzame energieopwekking), waarin rekening is gehouden met natuurmitigatie en -compensatie. De randvoorwaarden uit de structuurvisie (zie volgend hoofdstuk) vormen het uitgangspunt. De gemeente hecht grote waarde aan een robuuste landschappelijke inpassing, zodat de nieuwe ontwikkeling zich op een passende manier in het landschap voegt. De gemeente vindt het tevens van belang dat het plan in goed overleg met de tuinder tot stand komt. Het inpassingsplan wordt als voorwaardelijke verplichting opgenomen in de planregels van het ontwerp bestemmingsplan.

1.4 Leeswijzer

Het tweede hoofdstuk behandelt het geldende beleid, gevolgd door hoofdstuk 3 waarin we de analyse van het gebied en de landschappelijke analyse van de omgeving bespreken. Het plan voor de landschappelijke inpassing is te vinden in hoofdstuk 4, gevolgd door hoofdstuk 5 waarin het beplantingsassortiment wordt beschreven.

Kaartbeeld Structuurvisie Noordrand De Hoven (januari 2019)

2. BELEID EN ONDERZOEK

2.1 Inleiding

Er zijn verschillende beleidsstukken en onderzoeken die kaders, richtlijnen en inspiratie geven voor dit landschappelijke inpassingsplan. De belangrijkste punten daaruit zijn in dit hoofdstuk opgenomen.

2.2 Structuurvisie Noordrand De Hoven

In de structuurvisie Noordrand De Hoven (2019) wordt een nieuwe woningbouwlocatie (roze vlek) aangeduid. Op deze locatie bevindt momenteel een glastuinbouwcomplex. Het behoud van de glastuinbouw is van economisch belang. De ondernemer heeft aangegeven graag te willen clusteren. In de structuurvisie wordt aangegeven dat het clusteren wenselijk is om zo:

- licht- en geluidsemisatie te verplaatsen van een gebied met woningen naar een gebied zonder nabijgelegen woningen.
- dagelijkse verkeersbewegingen tussen de clusters, onder andere met kleine trekkers met opleggers, te voorkomen.
- forse vrachtverkeersbewegingen – dag en nacht - door bewoond gebied op momenten van oplevering van plantmateriaal en aanlevering van op te kweken materiaal te voorkomen.

Doelstellingen die in de structuurvisie zijn benoemd:

- Het concentreren van de bestaande grootschalige glastuinbouwopstanden in één cluster bij het spoor.
- Inpassing, vormgeving en omvang motiveren vanuit de bepalende structuurelementen in het gebied.
- De ontwikkeling laten leiden tot een situatie die op de schaal van het gebied (noordrand van de Hoven) leidt tot een netto-verbetering van de landschappelijke, economische en sociale kwaliteit.
- Een goede interne en externe verkeersrouting die overlast naar de omgeving voorkomt en de huidige situatie verbetert.
- Een moderne glastuinbouw, die qua milieuprestatie en innovatie aansluit of vooroploopt bij de afspraken in de sectortafel Landbouw en landgebruik van het Klimaatakkoord 2018 en het transitieprogramma 'Kas als energiebron'.
- Nieuwe glasopstanden op basis van de best beschikbare en betaalbare technieken inzake energiebesparing/ energieopwekking, dit in nader overleg met de betrokken ondernemer(s).

De naam de Hoven staat voor "tuinen", en de Hoven is al sinds lange tijd een gebied waarin veel tuindersbedrijven aanwezig waren. De ontwikkelingen in de tuinbouw hebben in de afgelopen decennia geleid tot schaalvergroting en forse toename van het areaal glas. De geconcentreerde oplevermomenten van het product en de verspreide ligging van de kassen zorgen voor hinder vanuit vrachtverkeer. De huidige wegenstructuur is niet toegesneden op deze vrachtverkeersbewegingen.

Clustering lost verkeersoverlast op, zorgt voor een beter aanzicht van het gehele gebied en voor een integrale verbetering van de structuur en kwaliteit van het gebied en maakt het gebied ten noorden van de Weg naar Voorst aantrekkelijker voor organische woningbouw. Voor clustering is de bestaande locatie aan het spoor de meest aangewezen (zie structuurvisiekaart op de pagina hiernaast), door de al aanwezige kassen, de gedeeltelijke landschappelijke afscherming door spoordijk en noordelijker gelegen houtopstanden, de afstand tot de bebouwing en de mogelijkheid de cluster bijna direct op de rondweg aan te sluiten, zodat verkeersbewegingen door woongebied niet meer nodig zijn.

Aan de clustering is een aantal randvoorwaarden verbonden:

- Sloop van de aan de glasopstanden Voorste Overmarsweg en de Hoveniersweg ter hoogte van 11a.
- Aansluiting op de Weg naar Voorst nabij de aantakking met de rondweg.
- Interne routing en opstelruimte die verkeersbeweging buiten de cluster voorkomt.
- Goede landschappelijke inpassing van de glasopstanden.
- Behoud van de aanwezige landschappelijke elementen.

Verder worden de volgende structurerende landschappelijke dragers die het landschap bepalen benoemd:

- De laagte van de oude en al eeuwen niet meer meestromende IJsselarm, met daarin de Empermeander, een natuurgebied gevoed door de Voorstondense beek en goed zichtbaar in het landschap door de aanwezige boombeplantingen. Deze laagte is ook ten zuiden van de Hoven nog herkenbaar als een wat grootschaliger landbouwlandschap met watergangen die nog steeds afwateren op de oude IJsselarm.
- De west-oost gelegen zandrug, met daarop de bebouwing van de Hoven, de historische uitvalswegen en verschillende cultuurhistorisch waardevolle elementen zoals voormalig kasteel de Marsch. Op deze rug ontstonden vanaf de 19e eeuw de tuinderijen, die in de 20e eeuw zijn getransformeerd naar een mozaïek van kassen en vollegrondstuinbouw-percelen. Na de herverkaveling in de 20e eeuw is hier een kenmerkende kavelverspringing ontstaan, met een knik bij de Marsch.
- Ten noorden van de zandrug, op de overgang naar het natuurgebied van de Empermeander/Hoendernesterbeek, en met name in de Sprabanen, is een aantal landschappelijke kamers waarneembaar, door de aanwezigheid van vooral oost-west georiënteerde laanbeplantingen. Deze zijn in de tijd van/na de ruilverkaveling aangelegd.
- De IJssel zelf geeft een sterke noord-zuid-oriëntatie, geaccentueerd door de dijk.
- Het bebouwde gebied van het dorp de Hoven ligt grotendeels op de zandrug en op de oeverwal van de rivier, en is opgebouwd rond het daarop geënte verkavelingspatroon. De aanleg van de spoorlijnen heeft de kern doorsneden en opgedeeld in een zuidelijk en een noordelijk deel. De spoorlijn naar Apeldoorn is een eigenstandig element, dat in alle opzichten afwijkt van het onderliggende patroon.
- Door de aanleg van de rondweg volgt de hoofdwegenstructuur niet langer de natuurlijke hoogte van de zandrug. Vlak voor de spoorlijn Zutphen – Apeldoorn wijkt de rondweg zuidelijk de oude IJssellaagte in. De rondweg volgt daar het voormalige tracé van de IJssel. Het doorkruist de noord-zuid-structuur van de spoorlijn en de IJssel, en geeft een extra begrenzing in het gebied ten zuiden van de Teuge, waardoor sprake is van een nieuw eigenstandig gebied tussen rondweg, spoorlijn, IJsseldijk en woonwijk. Ook de driehoek tussen de beide spoorlijnen wordt verder afgegrensd door de aanleg van de rondweg. Ten zuiden/westen van de Hoven is daardoor steeds sprake van een afgegrensd overgangsgebied tussen dorp en het landelijk gebied.

Het is van belang deze structurerende landschappelijke dragers mee te nemen in de landschappelijke inpassing van het nieuwe kassencluster.

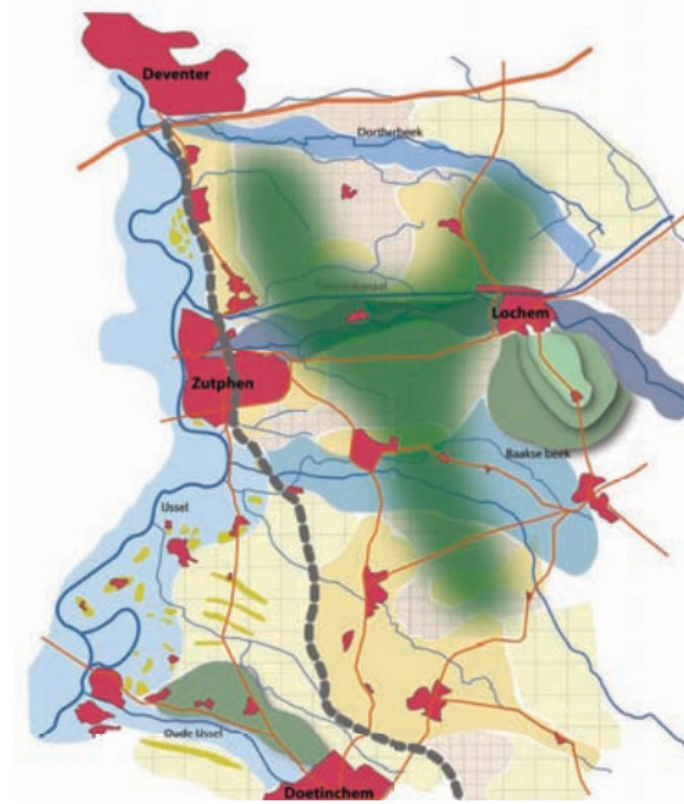

Bron: Structuurvisie Noordrand de Hoven (2019)

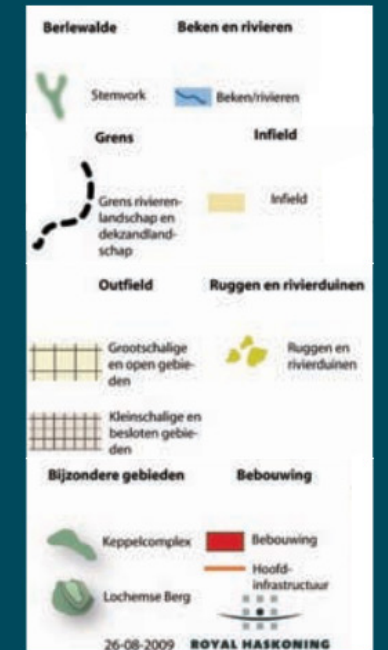

Waardevolle landschappen in het buitengebied van Zutphen

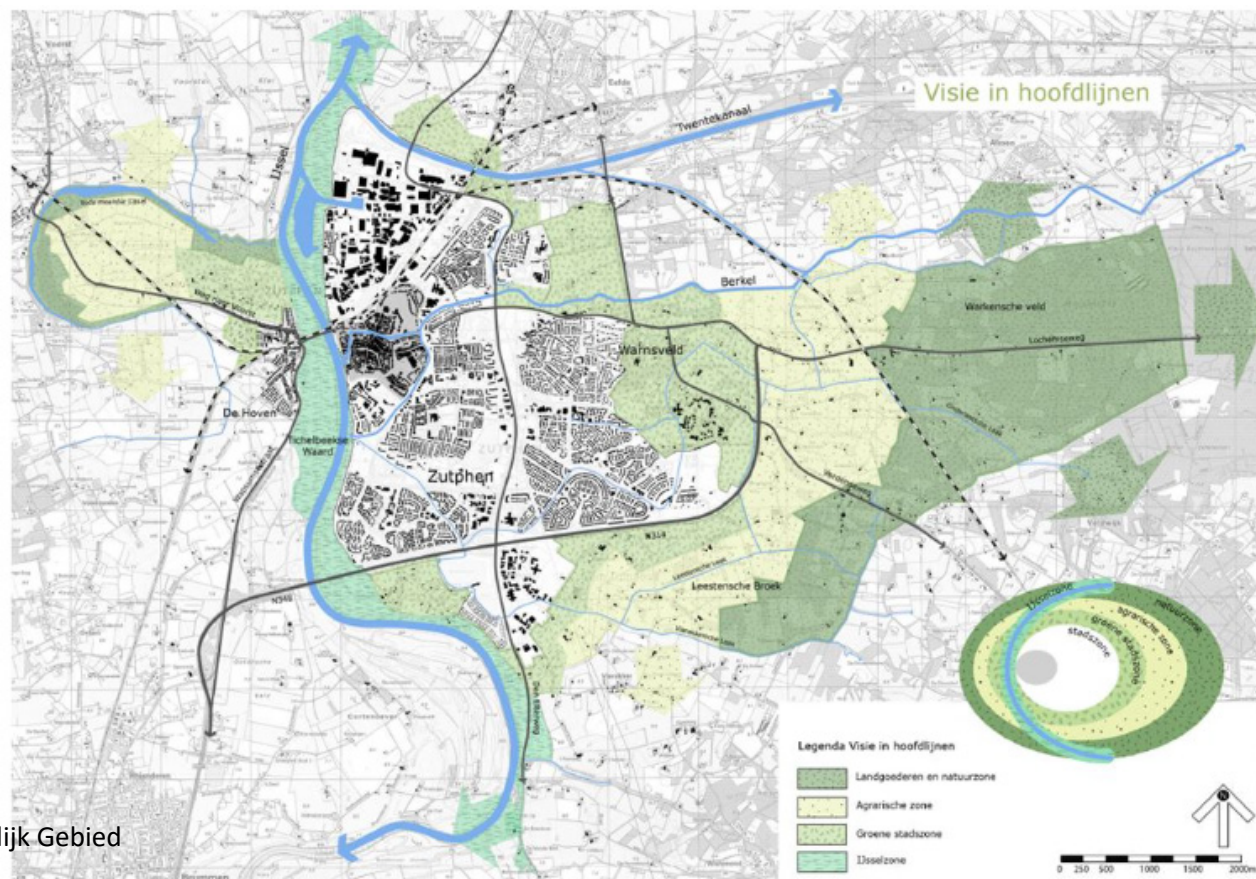
LANDSCHAPSONTWIKKELINGSVISIE Bronckhorst-Lochem-Zutphen

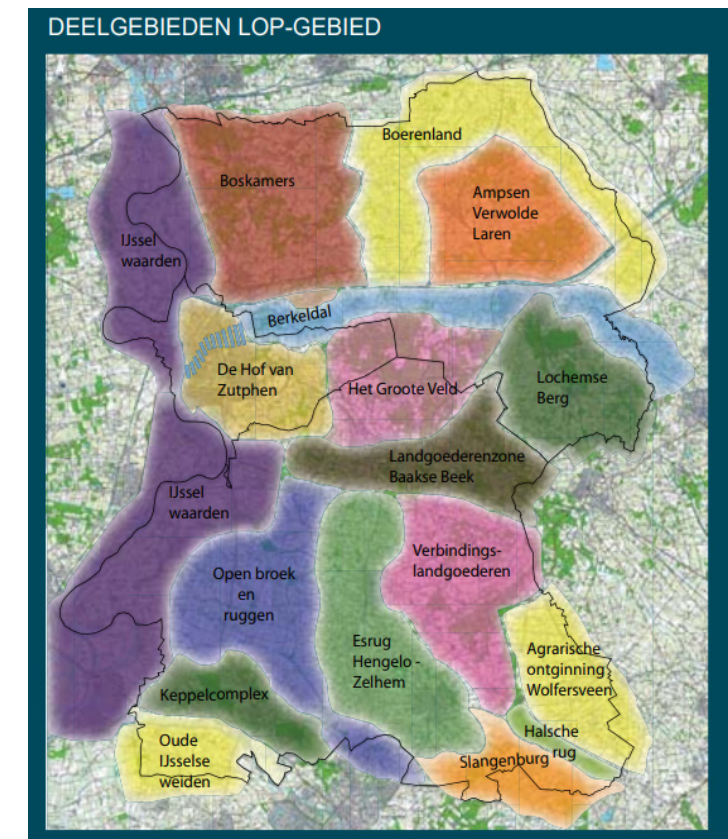
LEGENDA

Landschapsontwikkelingsplan

Visie Landelijk Gebied

2.3 Landschapsbeleid gemeente Zutphen

Omgevingsplan Landelijk gebied (2022)

In het bestemmingsplan buitengebied Zuid en West is het landschapsbeleid van de gemeente Zutphen beschreven.

Ten westen en zuiden van Zutphen bevindt zich het waardevol landschap IJsseluiterswaarden. De kernkwaliteiten van dit landschap zijn:

1. enige nog breed meanderende rivier, leesbaar rivierenlandschap;
2. gaaf microreliëf van lage rivierduinen, complexen van richels en geulen (kronkelwaarden) en dergelijke;
3. grote openheid van de uiterwaarden met nauwelijks bebouwing;
4. rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden.

Samengevat: beleidsuitgangspunten landschap

De uitgangspunten die gelden voor de hiervoor beschreven onderdelen van het landschap in het plangebied luiden als volgt:

uiterwaarden

In de uiterwaarden geldt het behoud en de bescherming van de grootschalige openheid. Waar ze nog aanwezig zijn geldt het behoud en de bescherming van het patroon van parallel aan elkaar liggende ruggen en geulen (de kronkelwaarden). In de uiterwaarden kunnen landbouw en (natte) natuur gecombineerd worden, waarbij (natte) natuur verder ontwikkeld wordt en extensief recreatief medegebruik wordt toegestaan.

oeverwallen

Op de oeverwallen, in de zuidelijke punt van het plangebied, geldt het versterken van de kleinschaligheid door behoud, herstel en ontwikkeling van landschapselementen.

Visie Landelijk Gebied

Samen met burgers en diverse deskundigen heft de gemeente Zutphen in 2015 in de Visie Landelijk Gebied de waarden van ons landelijk gebied geanalyseerd en vastgelegd. Hierbij zijn de natuurwaarden, de waterhuishouding en het huidige gebruik van het gebied meegenomen, maar natuurlijk ook het landschap. Dit heeft de volgende indeling van het gebied opgeleverd:

- De groene stadszone
- De agrarische zone (hierin is het plangebied van het kassencomplex WimaPlant gelegen)
- De landgoederen en natuurzone
- Draggers en verbindingen

De agrarische zone staat vooral ten dienste van de agrariërs. Hier is ruimte voor goed functionerende en economisch rendabele bedrijven; zowel agrarisch als niet-agrarisch (bijvoorbeeld in de vrijetijdseconomie).

De agrarische bedrijven mogen uitbreiden onder voorwaarden dat dit passend is. De mogelijkheden zijn verbonden aan het gebieds-DNA van het landschap, mitigerende maatregelen, etc. Dit sluit aan op het Gelderse Plussenbeleid. Ook worden beperkingen gesteld wat betreft de maximale stikstofemissie.

Landschapsontwikkelingsvisie Bronckhorst-Lochem-Zutphen (26 augustus 2009)

Landschap en landschapsontwikkelingsplan

De gemeenten Bronckhorst, Lochem en Zutphen kennen een buitengebied van grote landschappelijke waarde en diversiteit. Dit buitengebied wordt over het algemeen schitterend gevonden. Het gebied wordt echter bedreigd door activiteiten in de sfeer van woningbouw, realisatie van lokale bedrijventerreinen en wegenaanleg, die sluipenderwijs de open ruimte afknabbelen of versnipperen. Landbouwactiviteiten veranderen het landschap, recreatieactiviteiten drukken er een stempel op. Al deze ontwikkelingen vervlakken het landschap.

Vanwege de gezamenlijk ervaren bedreiging van het landschap, het gedeelde doel deze af te wenden, en de gedeelde ontstaansgeschiedenis van het landschap hebben de drie gemeenten besloten samen te werken aan een integraal landschapsontwikkelingsplan voor hun hele buitengebied.

Landschappelijke aangrijpingspunten

Dit plan gebruikt vier aangrijpingspunten om de landschapsvisie te realiseren:

- De beken en rivieren
- De oudste cultuurgronden, de zogenaamde escomplexen en enken
- De voormalige woeste gronden zoals velden, heiden, goren, venen en broekgebieden; tegenwoordig de jonge cultuurgronden of jonge heidebebossingen
- De grens tussen het rivierkleigebied langs de IJssel en het dekzandgebied

Kenmerkende landschapselementen die hierboven zijn genoemd worden versterkt, uitgelicht of vergroot.

Deelgebied IJsselwaarden: Open landschap glooiend langs de IJssel

De eeuwenlange invloed van de IJssel heeft voor een aantrekkelijk open gebied gezorgd. Kleine kleigaten, ontginningpatronen, oude kreken en relictten van de militaire geschiedenis verwijzen naar het verleden. De relatie met het Veluwemassief is voelbaar. De openheid met markante herkenningspunten op grote afstand zoals het stadssilhouet van Zutphen is een belangrijke kwaliteit van het gebied. Deze blijft behouden. Beplanting benadrukt de aard en openheid van het landschap.

Essentie van de landschapsontwikkelingsvisie voor dit deelgebied:

- Handhaven openheid komgronden en natte veldontginningen
- Handhaven en versterken contrast rivierkleigebied en dekzandgebied
- Behoud relatie oude dorpskernen en buitengebied
- Natte landschaps- en natuurontwikkeling in de uiterwaarden rekening houdend met de veehouderij.

Het referentiebeeld van het aangelegde Stedelijk uitloopgebied tussen Brummen en Zutphen en in de Overmarsch is dat van een open heggelijk landschap. Dit uitloopgebied flankiert de mogelijk aangelegde robuuste ecologische verbindingzone die de Veluwe via de Achterhoek met Duitsland verbindt.

2.4 Natuuronderzoek

Quickscan natuurtoets en aanvullend onderzoek

In mei 2019 heeft ecologisch adviesbureau Staring Advies een quickscan natuurtoets en in mei tot en met september aanvullend onderzoek naar roofvogels, ransuil en vleermuizen uitgevoerd binnen het onderzoeksgebied (zie afbeelding hieronder).

Het plangebied betreft een aantal agrarische percelen (voornamelijk grasland en enkele akkers) ten westen van de woonkern Zutphen. Tussen enkele percelen lopen ondiepe, gedeeltelijk watervoerende greppels. Van oost naar west loopt een watervoerende sloot door het plangebied. Verder loopt er een onverharde weg met daarlangs twee rijen populieren door het plangebied. Plaatselijk is opslag van met name wilgen, eenstijlige meidoorn, bramen en gewone vlier te vinden op de perceelranden en in de bermen. De directe omgeving van het plangebied bestaat onder andere uit bestaande glastuinbouw, agrarische percelen, verspreid liggende woonerven, infrastructuur en 'de Overmarsch', een natuurterrein met onder andere wilgenbos, (riet)moeras, graslanden en ruigten. Ten oosten van het plangebied stroomt de IJssel, vanaf circa 1100 meter afstand.

Het plangebied grenst aan de zuidwestzijde aan een spoortalud (spoorlijn Apeldoorn – Zutphen), aan de noordwestzijde aan de Sprabanenweg, aan de zuidoostzijde aan glastuinbouw en aan de overige zijden aan agrarische percelen.

Luchtfoto met onderzoeksgebied (blauw) met daarin het plangebied (rood)
(bron: Quickscan natuurtoets Glastuinbouw Hoveniersweg, Staring advies, 20 mei 2019)

Het plangebied ligt niet in het GNN of in een GO (zie figuur hieronder). Aan de noordwestzijde grenst het plangebied wel direct aan GNN natuurgebied 'de Overmarsch'. Het betreft een oude IJsselstrang, bestaande uit open water, (riet)moeras en bospercelen. De Hoendernesterbeek stroomt eveneens door dit GNN natuurgebied. Ook enkele verspreid liggende bos- en natuurgebieden rond Voorst en Brummen, ten noorden en zuidwesten van het plangebied, zijn aangewezen als bestaande natuur. Verschillende agrarische percelen tussen deze GNN natuurgebieden en een gedeelte van de spoorlijn tussen Apeldoorn en Zutphen zijn aangewezen als GO.

Het bestaande glastuinbouwbedrijf is voornemens om uit te breiden in noordwestelijke richting aan de Hoveniersweg bij Zutphen. Binnen het plangebied wordt in het meest zuidoostelijk deel glastuinbouw gerealiseerd, met een uitbreiding in noordwestelijke richting. Hiernaast is ruimte voor een vijver ten behoeve van hoogwater afvoer.

Aan de hand van de verkregen resultaten en datgene wat gesteld wordt in de Wet natuurbescherming zijn de volgende conclusies getrokken:

In het plangebied is sprake van een nestlocatie van de buizerd en paarverblijven van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Daarnaast is sprake van een essentieel foerageergebied en vliegroue van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. De geplande ontwikkelingen, te weten bomenkap en de realisatie van glastuinbouw, tasten deze functies aan door het verwijderen en verstoren van verblijfplaatsen en functioneel leefgebied. Om overtreding van de wet te voorkomen, is het aanvragen van een ontheffing en het opstellen van een mitigatie- en compensatieplan noodzakelijk.

Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk (bron: Quickscan natuurtoets Glastuinbouw Hoveniersweg, Staring advies, 20 mei 2019)

Aanvullend natuuronderzoek

In augustus 2020 heeft een aanvullend natuuronderzoek plaats gevonden. De conclusies uit dit onderzoek zijn: in het plangebied is sprake van een nestlocatie van de buizerd en paarverblijven van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Daarnaast is sprake van een essentieel foerageergebied en vliegroute van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. De geplande ontwikkelingen, te weten bomenskap en de realisatie van glastuinbouw, tasten deze functies aan door het verwijderen en verstoren van verblijfplaatsen en functioneel leefgebied. Om overtreding van de wet te voorkomen, is het aanvragen van een ontheffing en het opstellen van een mitigatie- en compensatieplan noodzakelijk.

Mitigatie- en compensatieplan

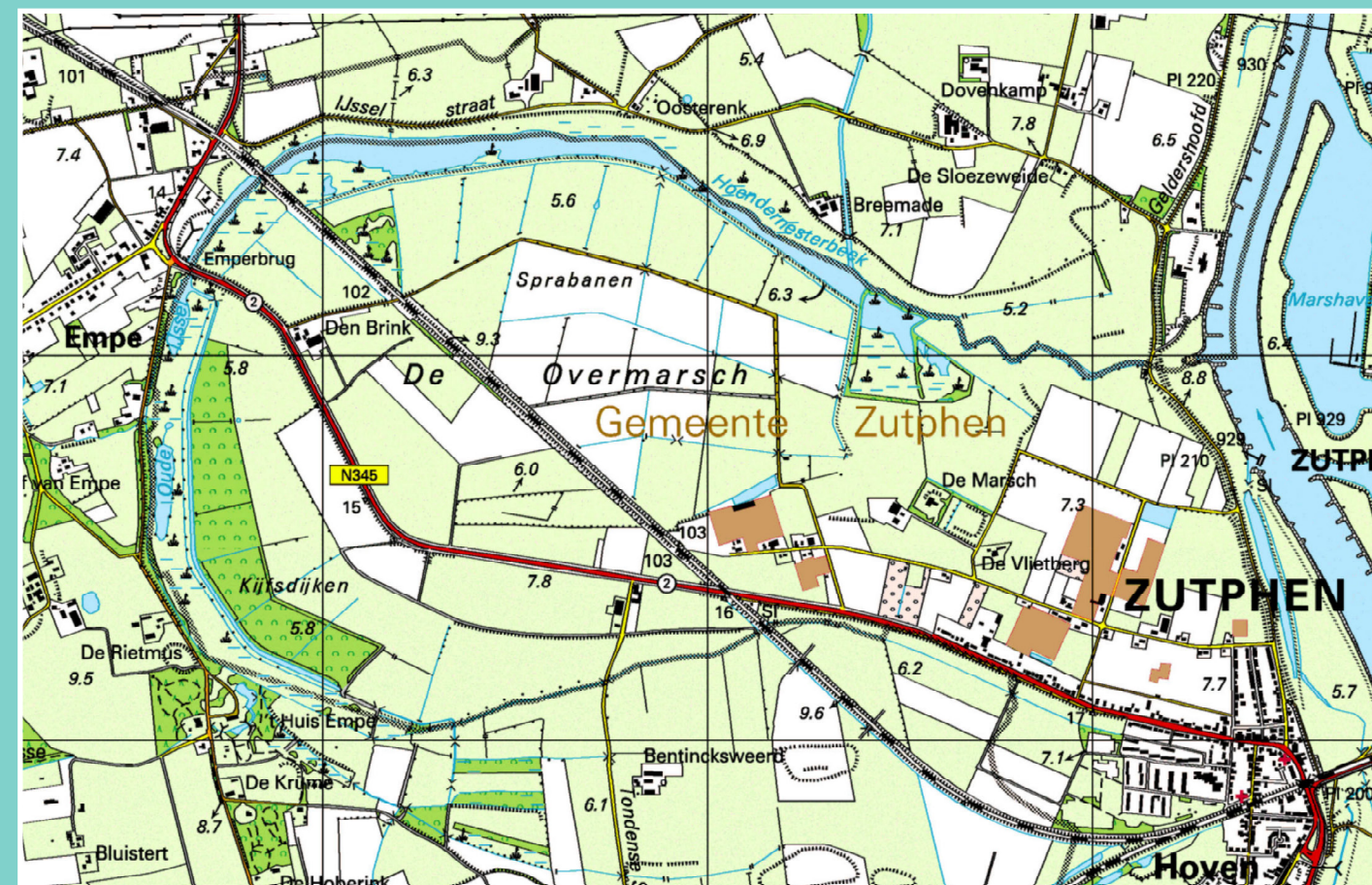
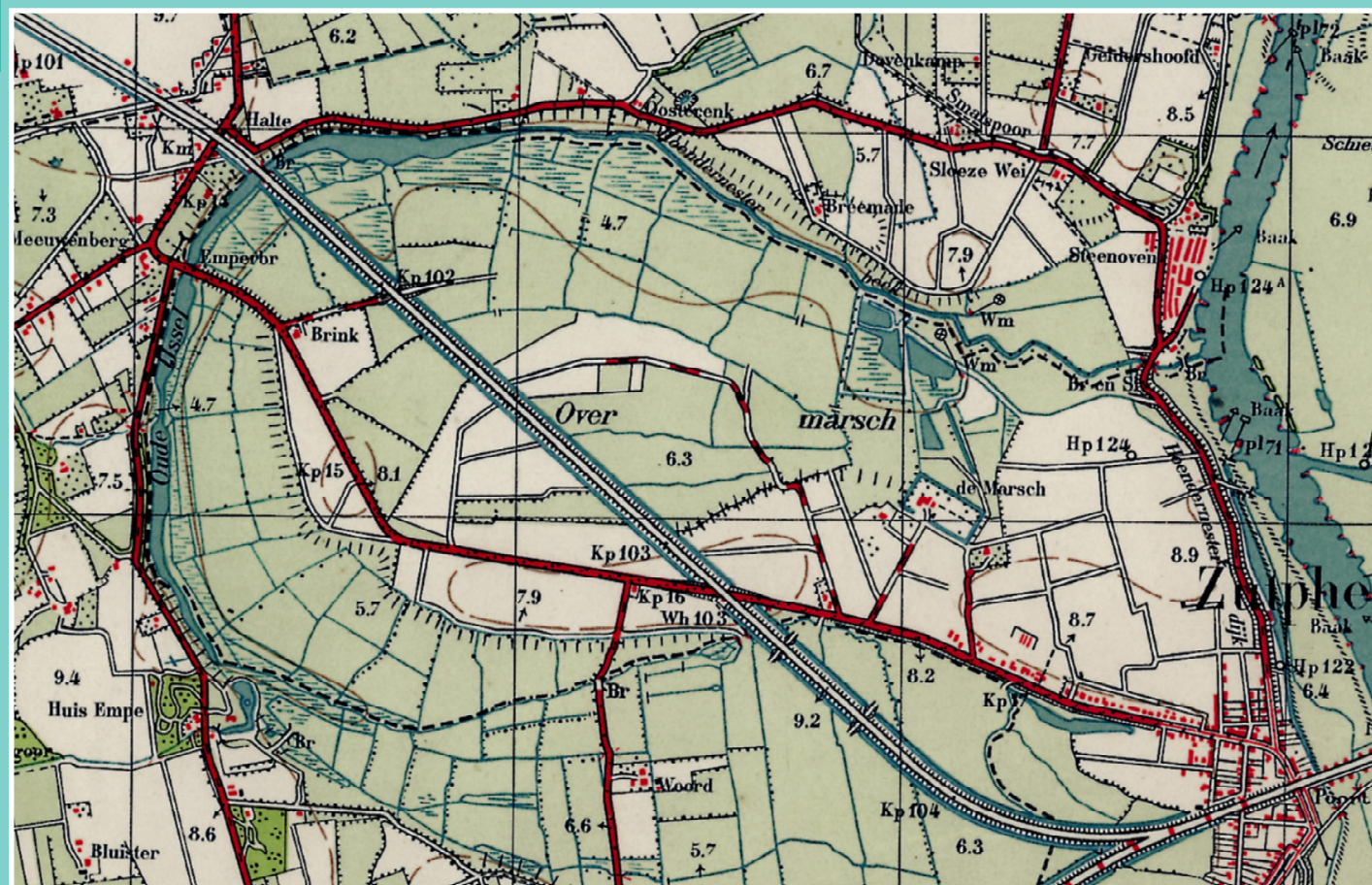
Staring Advies heeft in 2023 in het vervolg op het aanvullende natuuronderzoek een mitigatie- en compensatieplan opgesteld. De maatregelen hierin zijn:

- Ophangen vleermuiskast: ter compensatie van de 2 paarverblijven van de gewone dwergvleermuis moeten 8 vleermuiskasten opgehangen worden (compensatiefactor 4). De te behouden populieren ten oosten van het plangebied zijn een geschikte locatie hiervoor.
- Populier (nieuw): ter compensatie van de te kappen bomen, moeten nieuwe bomen geplant worden. Deze moeten in een dubbele rij geplant worden, net als de bestaande bomenrij. Deze moeten hierop aansluiten en weer een verbindend element vormen met de populieren langs de Sprabanenweg, ten noorden van het plangebied. Hiervoor zijn twee rijen voorgesteld (zie afbeelding op deze pagina). Plantmateriaal moet van autochtone afkomst zijn.
- Struweelhaag: als buffer tussen het nieuwe kassencomplex en het leefgebied van de buizerd en vleermuizen wordt voorgesteld om een struweelhaag aan te planten van enkele meters breed. De haag moet natuurlijk ogen en bestaan uit inheemse, streekeigen struikvormers als eenstijlige meidoorn, sleedoorn, hazelaar, wilde rozen etc. Plantmateriaal moet van autochtone afkomst zijn.
- Takkenril: langs een aantal randen wordt voorgesteld om een takkenril aan te brengen. Dit is een leefgebied voor muizen en andere kleine zoogdieren en zodoende een voedselbron voor de buizerd. Snoeiafval van de te kappen bomen kan hiervoor bijvoorbeeld gebruikt worden.
- Aanplant inheems bosplantsoen: om het leefgebied van de buizerd en vleermuizen te versterken wordt voorgesteld om de HWA/vijver landschappelijk in te passen met inheems bosplantsoen. Ook als afscherming tussen het kassencomplex en het te behouden deel van de populierenlaan wordt voorgesteld om inheems bosplantsoen aan te brengen. Door dit om de zoveel jaar gefaseerd af te zetten wordt voorkomen dat er een hoog bos ontstaat (geen boomvormers planten). Er moet gekozen worden voor streekeigen struikvormers als eenstijlige meidoorn, sleedoorn, hazelaar, wilde rozen etc. Plantmateriaal moet van autochtone afkomst zijn.
- Aanplant inheems loofbos: in de noordoosthoek van het compensatiegebied wordt voorgesteld om bos in te planten. Er moet gekozen worden voor inheemse, streekeigen soorten als gewone es, linde, zwarte populier, zwarte els, boswilg etc. Plantmateriaal moet van autochtone afkomst zijn.
- Omvormen naar kruidenrijk grasland en braakakker/ruigte: voorstel is om enkele open percelen om te vormen van agrarisch grasland naar kruidenrijk grasland en braakakker/ruigte om het voedselaanbod voor de buizerd en vleermuizen te versterken.

Deze maatregelen zijn meegenomen in het landschappelijke inpassingsplan.

Voorstel compensatie voor buizerd en vleermuizen (Staring Advies 2023)

3. ANALYSE GEBIED

3.1 Inleiding

Voor de analyse van het gebied kijken we naar historische kaarten om zo (veranderende) patronen in het landschap te herkennen. Deze kunnen aanleiding geven voor bijvoorbeeld het terugbrengen of versterken van bepaalde patronen in het landschap. Het plangebied van de nieuwe kassen is gelegen aan de noordzijde van spoorlijn, tegen de Sprabanen aan.

3.2 Analyse historie

In de periode dat het stroomgebied van de IJssel nog geen dijken kende, meanderde de rivier. In de historische kaarten is goed zichtbaar dat een oude IJsselstroom is afgebogen tegen het Veluwemassief en het gebied van de Overmarsch is gevormd. Daarnaast heeft de rivier zand achtergelaten in de vorm van een oeverwal. Op deze oeverwal is De Hoven ontstaan. Het is de plek waar de wegen van Arnhem en Apeldoorn samenkomen en de oversteek maken naar Zutphen. Halverwege de 17e eeuw stonden er op de huidige locatie vijf huizen. Aan het einde van de 17e eeuw werd de grond verkocht als hoven. Daarna ontstond de hoven zoals wij die vandaag de dag kennen.

Rond 1900 liep het beekdal van de Hoendernesterbeek in de loop van de Oude IJssel en mondde uit in de IJssel. Het westelijke deel van de strang was breder en er bevonden zich moeras, natte graslanden en hooiland langs deze beek. De Steenoven verraadt dat er klei werd gewonnen en stenen gebakken. Door de kleiwinning en egalisatie verdwenen de oorspronkelijke kronkelwaardgeulen. Op de kaart is kasteel De Marsch nog goed herkenbaar. Een grote verandering in die periode betekende de aanleg van de Ooster spoorweg. Deze verdeelde het gebied binnen de Overmarsch in twee delen.

Tuinbouw was door de jaren heen de belangrijkste bron van inkomsten voor mensen uit de Hoven. Helemaal toen de gemeente tuinbouwgrond in erfpacht ging uitgeven en in 1917 de groenteveiling werd geopend.

Herkenbaar door de jaren heen is de ligging aan de IJssel en de restgeul. Ook de verkaveling van het gebied is door de jaren heen herkenbaar dit omdat het gebied wordt omringt door de oude geul.

In de tweede helft van de 20e eeuw vond er ruilverkaveling plaats, dit zorgde voor een grote landschappelijke verandering. En zo werden er ook nieuwe landbouwwegen en populierenlanen aangelegd. Rond 1950 werd de Hoendernesterbeek deels vergraven tot 'strang', een nevengeul dat aantakt op de IJssel. De afvoer ging nog rechtstreeks op de IJssel, maar er werd ook gestart met ontwatering van het landbouwgebied. Er waren nog wel natte hooilanden en de Kijfsdijken waren nog niet bebost.

Rond 1980 zijn er meer ontwateringssloten aangebracht en vindt uitbreiding van het kassencomplex aan de Hoveniersweg plaats.

3.3 Huidige situatie

In de huidige situatie zijn de bebouwing en kassen verder uitgebreid. Naar mate je meer naar het westen gaat het landschap over in een agrarisch landschap met verspreid liggende bebouwing en boerderijen. Het erve Den Brink is een cultuurhistorisch waardevolle plek.

De Hoendernesterbeek en omliggend gebied vormt een water- en kwelrijk natuurgebied.

In het plangebied van het nieuwe kassencomplex bevindt zich een oudere en een jongere laanbeplanting van Populieren. De jongere laan van Populieren vormt de noordelijke begrenzing van het plangebied. Binnen de omarming van deze lanen bevinden zich open ruimtes met percelen met grasland en akkers.

De westzijde van het plangebied wordt begrensd door het 'dijklichaam' van de spoorlijn. Met name het westelijke talud hiervan is beplant met struweel en enkele opgaande bomen.

impressie de Hoven voor de aanleg van de spoorlijn (bron: Wijkontwikkelingsplan de hoven)

Oude Populierenlaan (bron: BügelHajema)

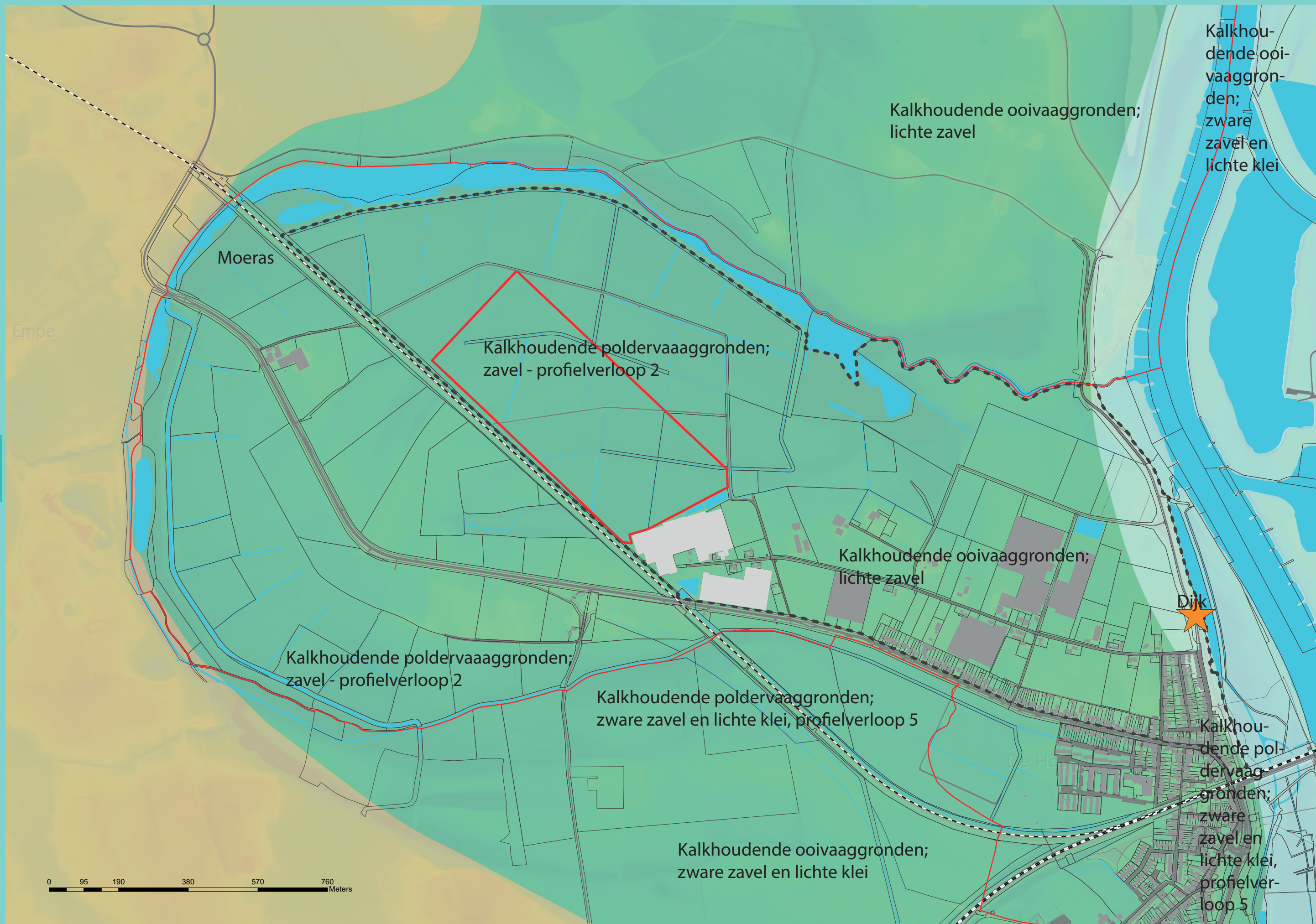
Open ruimte met gras- en akkerlanden (bron: BügelHajema)

Nieuwe Populierenlaan (bron: BügelHajema)

Zicht op de spoorlijn (bron: BügelHajema)

3.4 Landschapsanalyse

Het gebied in en rondom de Hoven kent 3 landschapstypes: het Kampenlandschap, het Oeverwallenlandschap en het Uiterwaardenlandschap (zie afbeelding hiernaast).

Oeverwallenlandschap

De kassen bevinden zich in het Oeverwallenlandschap (zie rode ovaal in het kaartje hiernaast). Dit landschap is ontstaan door overstromingen van de rivier. De IJssel doorsneed het lagere deel van de dekzandrug. Daarnaast liet de rivier sediment achter. Direct naast de rivier daalden de grovere deeltjes neer (zand) en verder van de rivier af de fijnere deeltjes (klei). De bodem in het plangebied bestaat uit een kalkhoudende poldervaaggrond met zavel. De hoogteverschillen in het gebied zijn tot op de dag van vandaag zichtbaar. De vliedberg is opgeworpen om veilig te zijn (ook voor het vee) bij hoog water.

Kernkwaliteiten oeverwallen landschap:

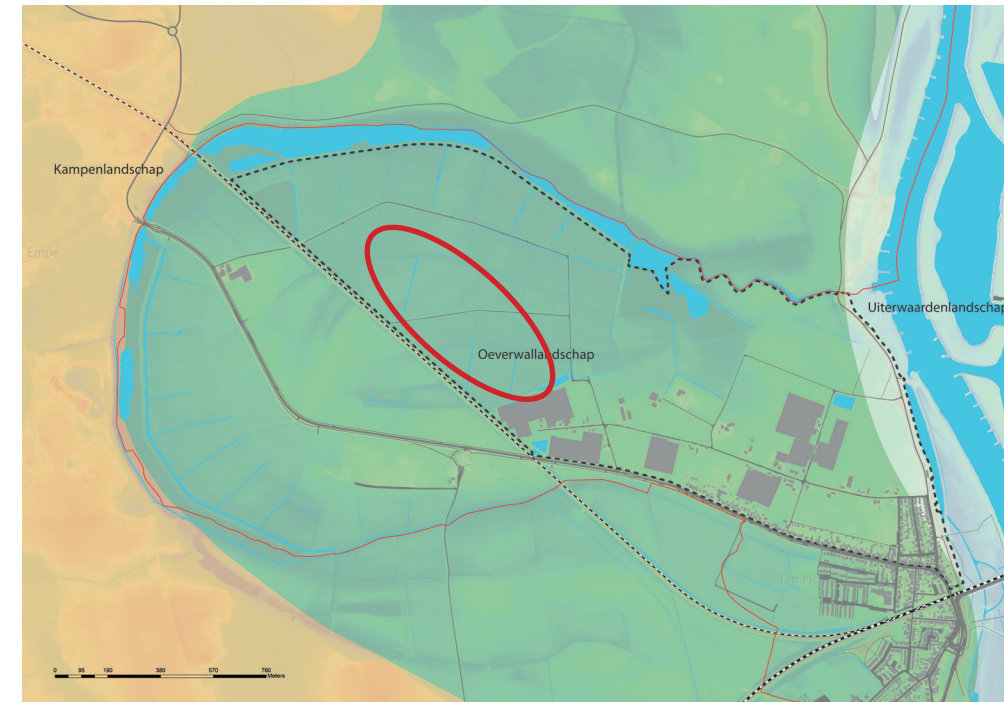
- Er komt overwegend landbouw (grasland en akkers) voor en daarnaast ook hoogstamboomgaarden;
- De perceelsscheidingen bestaan vaak uit meidoornhagen;
- Het beplantingspatroon bestaat verder uit houtsingels, erfbeplantingen, knotwilgenrijen en bosjes;
- Oude wegen en waterlopen zijn slingerend;
- Het landschap is kleinschalig.

Vlakte ontstaan door afgraving of egalisatie

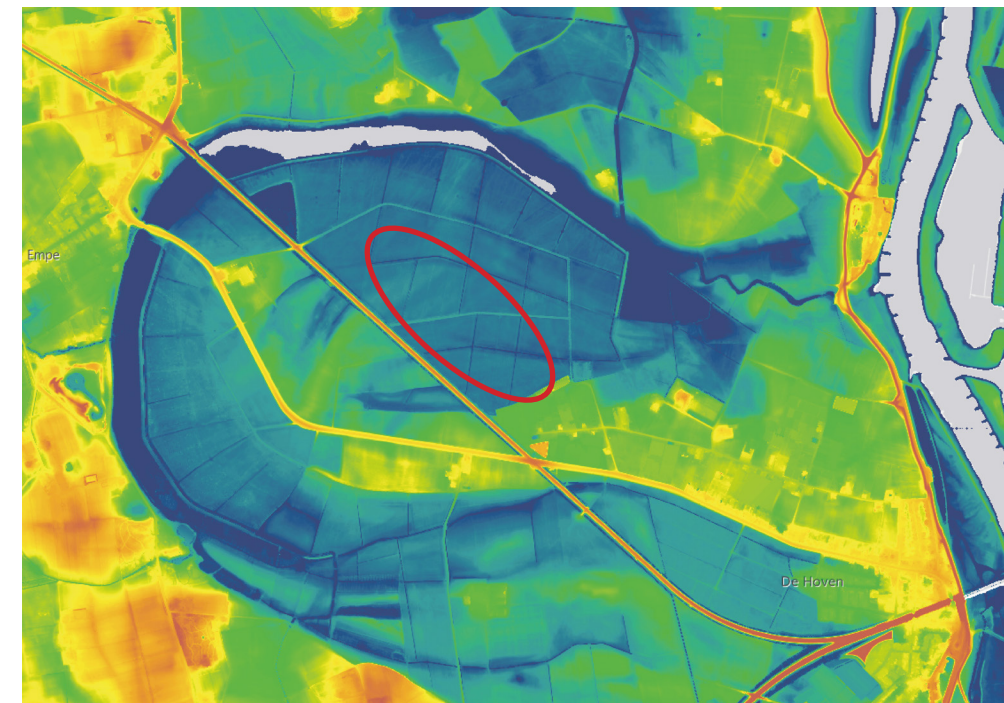
Het plangebied van de nieuwe kassen bevindt zich op een vlakte ontstaan door afgraving of egalisatie, hierdoor is een lager gelegen gebied ontstaan (zie blauwe deel in de afbeelding hiernaast). Op deze locatie vind je ook twee restgeulen (donkerblauwe kleur), deze zijn ontstaan door de IJssel die vroeger vaak buiten zijn oevers trad.

De IJssel

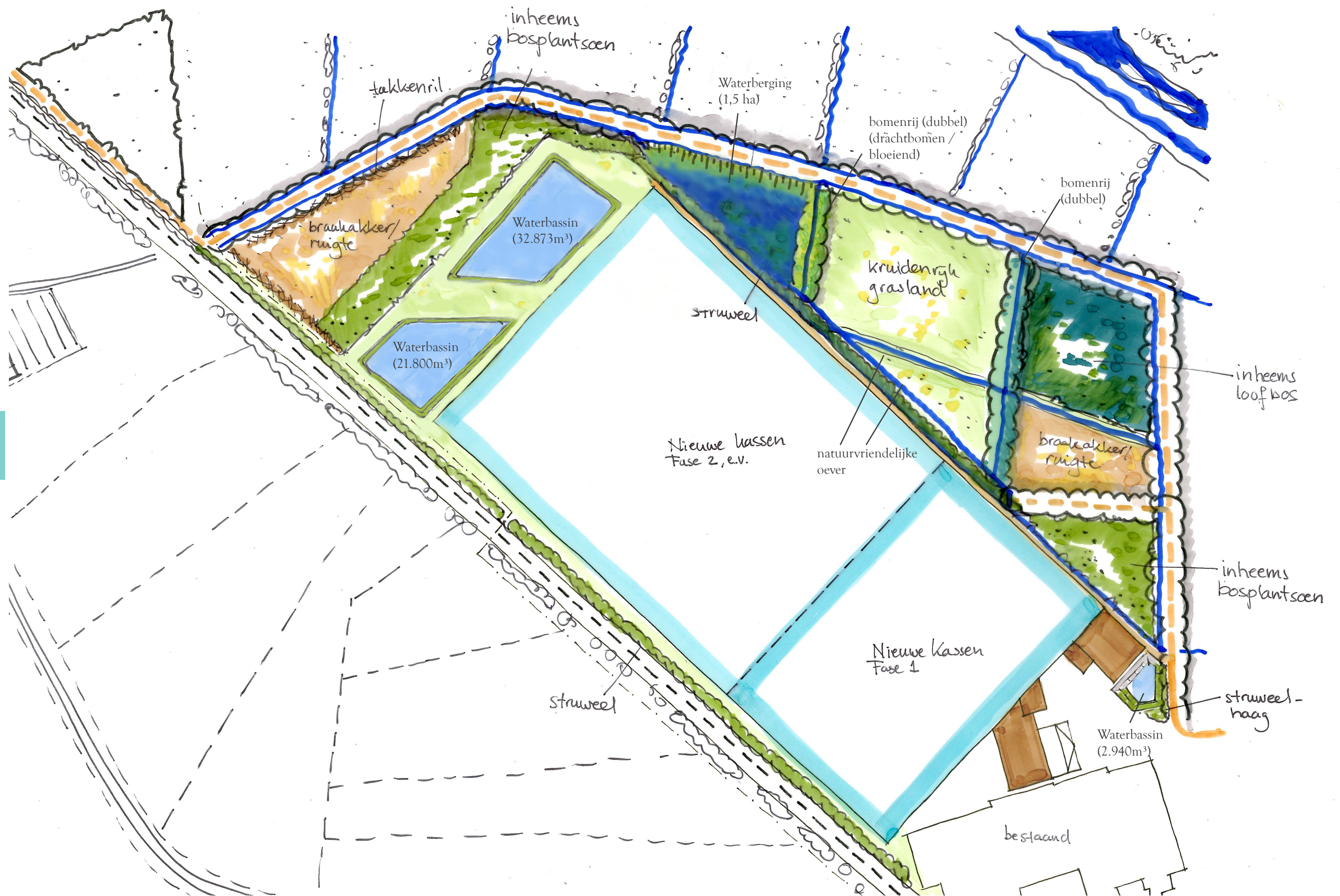
De IJssel heeft het huidige landschap grotendeel gevormd. Deze relatief jonge rivier, die tussen 1000 en 2000 jaar geleden is ontstaan, meanderde door het dal tussen de Veluwe en Salland. Ondanks dat de rivier in het huidige landschap niet meer actief meandert, is deze nog wel nadrukkelijk aanwezig. De oude meander in het gebied is goed zichtbaar op de hoogtekartaat (AHN), die de bijzondere vorm van het reliëf laat zien. Oude stroomrichtingen van het water zijn nog altijd herkenbaar, net als de verhoogde stroomrug waarop de meeste bebouwing (van De Hoven) ligt. Een deel van de oude meander heeft een waterafvoerende functie gekregen in de richting van het noordelijk gelegen agrarische gebied (en watert nu niet meer af op de IJssel).

Landschapstypen

Hoogtekartaat (AHN)

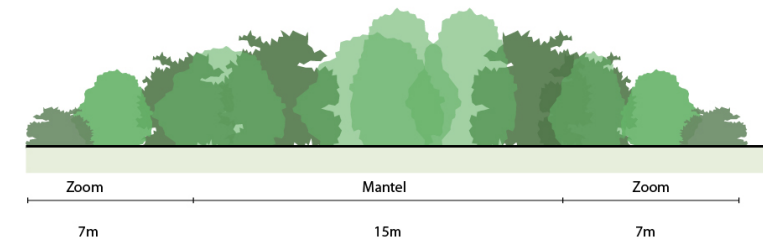
4. LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

Voor het opstellen van dit landschappelijke inpassingsplan zijn overleggen gevoerd met de eigenaar van het nieuwe kassencomplex en de gemeente Zutphen. Op basis van de uitgangspunten en het beleid uit de voorgaande hoofdstukken is dit plan (zie kaartbeeld op pagina hiernaast) nader uitgewerkt. Het plan gaat uit van:

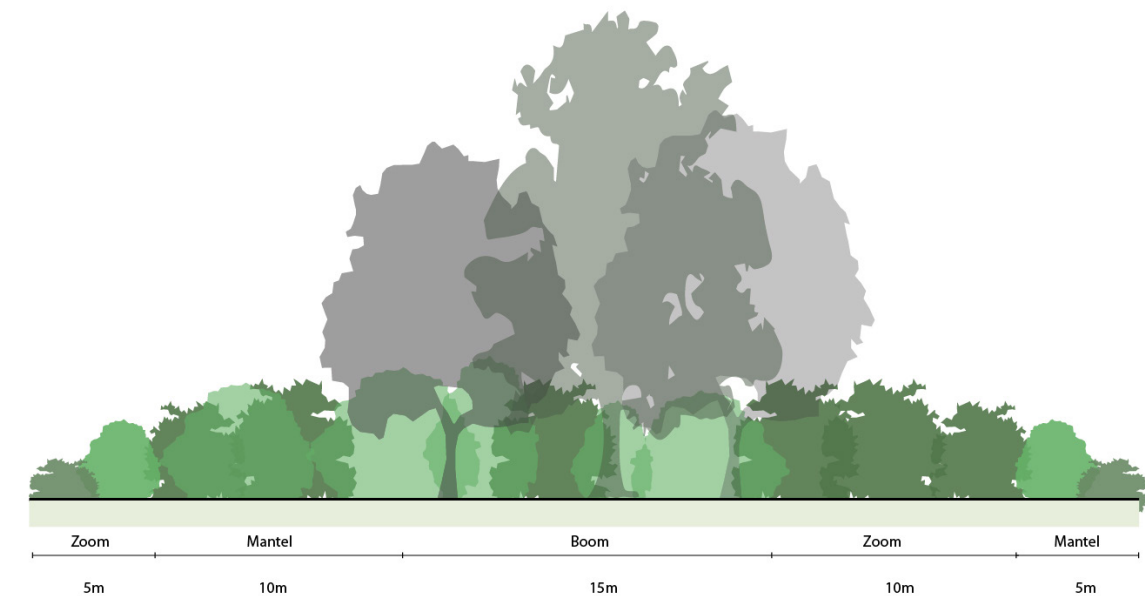
- een robuuste landschappelijke inpassing aan de noordzijde, in de overgang naar de Sprabanen en het natuurgebied rondom de Hoedernesterbeek / Oude IJsselarm. De landschappelijke impact van het nieuwe kassengebied op het gebied daar ten noorden van, wordt zo klein mogelijk houden door een brede struweelzone.
- toepassing van de uitgangspunten en maatregelen van het mitigatie- en compensatieplan;
- het versterken van de biodiversiteit in het inpassingsgebied;
- een klimaatadaptieve inrichting;
- de waterbergingsnormen en -vereisten van het waterschap (minimaal 10.000 m² waterberging / wadi);
- voldoende waterbasins voor wateropvang t.b.v. gebruik in de kassen (54.800 m³);
- zoveel mogelijk handhaving van het huidige slotenpatroon;
- het voeren van een goede (logistieke) bedrijfsvoering van het kassencomplex.

Het landschappelijke inpassingsplan bevat de volgende elementen:

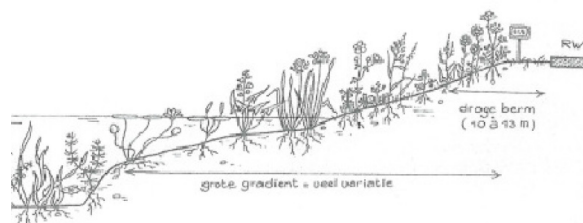
- Nieuwe bomenrijen: ter compensatie van de te kappen bomen. Deze worden in een dubbele rij geplant, net als de bestaande bomenrij. Deze vormen een verbindend element met de huidige populieren langs de Sprabanenweg, ten noorden van het plangebied;
- Struweelhagen rondom het nieuwe kassencomplex van 3 meter breed. De haag heeft een natuurlijk en 'los' karakter en bestaat uit inheemse, streekeigen struikvormers, als eenstijlige meidoorn, sleedoorn, hazelaar, wilde rozen etc. Plantmateriaal moet van autochtone afkomst zijn;
- Takkenril: langs een aantal randen wordt voorgesteld om een takkenril aan te brengen. Dit is een leefgebied voor muizen en andere kleine zoogdieren en zodoende een voedselbron voor de buizerd. Snoeiafval van de te kappen bomen kan hiervoor bijvoorbeeld gebruikt worden;
- Aanplant inheems bosplantsoen aan de noordzijde en oostzijde voor versterking van het leefgebied van de buizerd en vleermuizen en afscherming van het kassencomplex;
- Aanplant van inheems loofbos: in de noordoosthoek van het compensatiegebied wordt voorgesteld om bos in te planten. Er moet gekozen worden voor inheemse, streekeigen soorten als gewone es, linde, zwarte populier, zwarte els, boswilg etc. Plantmateriaal moet van autochtone afkomst zijn;
- Omvormen naar kruidenrijk grasland en braakakker/ruigte. De exacte verdeling nog nader te bepalen aan de hand van het huidige grondgebruik en geschiktheid;
- Aanleg van een waterberging in het noordelijke deel van het plangebied. De oppervlakte bedraagt 1,5 ha. De noordzijde van de berging krijgt een flauw talud (helling 1:5) en de aan de zuidzijde (1:3) om zo veel mogelijk gradiënten te genereren. De noordzijde krijgt zo een goede bezonning, waardoor zich een rijke moeras- en watervegetatie kan ontwikkelen. De waterberging krijgt delen die dieper zijn dan 1,5m om koudere delen in het water te borgen voor onder andere amfibieën. Het wateroppervlakte van de waterberging is ook gunstig voor vleermuizen, omdat zij hierboven insecten vangen;
- Natuurvriendelijke oevers aan de noordzijde van de sloten in het kruidenrijke grasland;
- Zonneveld (mogelijk gecombineerd met een wadi) in de noordoostelijke hoek (10.000 m²).

principe inheems bosplantsoen

principe inheems loofbos

natuurvriendelijke oever (noordzijde waterberging en sloten in kruidenrijk grasland)

Grouwe Abeel - www.ebben.nl

Tripopulier - www.ebben.nl

Zuiliëp - www.ebben.nl

Winterlinde - www.ebben.nl

Honingboom - www.ebben.nl

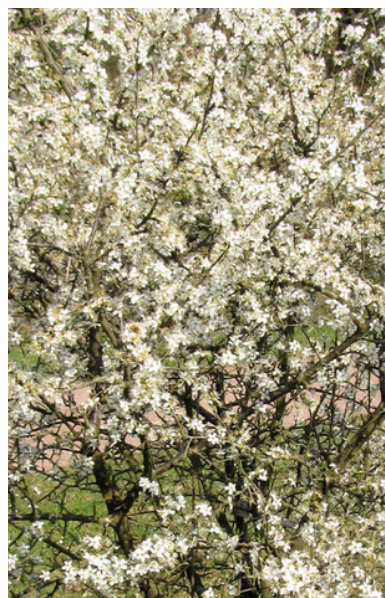
Gewone acacia - www.ebben.nl

Hondsroos - www.ebben.nl

Meidoorn - www.ebben.nl

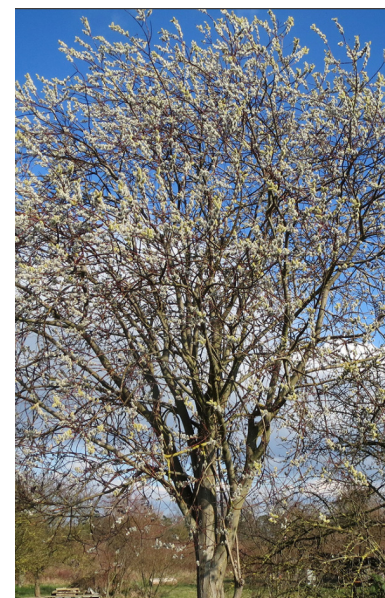
Sleedoorn - www.ebben.nl

Hazelaar - www.ebben.nl

Rode kornoelje - www.ebben.nl

Boswilg - www.ebben.nl

Veldesdoorn - www.ebben.nl

Gelderse Roos - www.ebben.nl

Winterlinde - www.ebben.nl

Zwarte Populier - www.ebben.nl

Zwarte Els - www.ebben.nl

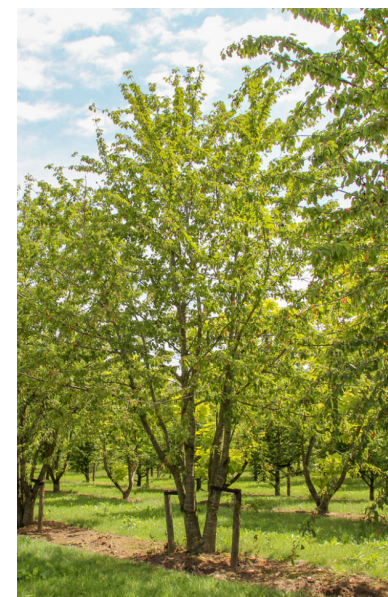
Gewone es - www.ebben.nl

Tamme Kastanje - www.ebben.nl

Lijsterbes - www.ebben.nl

Zoete kers - www.ebben.nl

5. BEPLANTINGSSORTIMENT

Het voorstel voor het beplantingssortiment per beplantingselement bevat de volgende soorten (al het plantmateriaal van autochtone afkomst):

Dubbele rij Abelen (waardbomen voor vlinders):

- Populus x canescens - Grauwe abeel, of
- Populus tremula - Trilpopulier, of
- Ulmus 'Dodoens', 'Plantijn', of 'Laevis (resistentieniveau 3). We stellen deze als alternatief voor de Populus voor. De lep is voor een groot deel uit het landschap verdwenen. Van deze landschappelijke 'Kathedralen' van bomen zijn inmiddels goede resistente soorten getest. Dit gebied is zeer geschikt voor herintroductie van de lep en goede geleiders voor de vleermuis.

Dubbele rij met drachtbomen (bloei):

- Tilia cordata - winterlinde (of Honingboom of gewone acacia, deze zijn niet inheems, wel klimaatbestendig).

Struweelhagen (3m breed, 3m hoog) rondom het nieuwe kassencomplex:

- Crataegus monogyna - Eenstijlige meidoorn (40%)
- Prunus spinosa - Sleedoorn (40%)
- Corylus avellana - Hazelaar (20%)

Inheems bosplantsoen (plantmaat 80-100, eindhoogte 4m):

- Crataegus monogyna - Eenstijlige meidoorn (30%)
- Prunus spinosa - Sleedoorn (30%)
- Corylus avellana - Hazelaar (10%)
- Cornus sanguinea - Rode kornoelje (10%)
- Viburnum opulus - Gelderse Roos (10% in de randen planten)
- Salix caprea - Boswilg (5%)
- Rosa canina - Hondсроos (5% in de randen planten)

Inheems loofbos (plantmaat 80-100, eindhoogte variërend per soort van 10 - 25m):

- Populus nigra - zwarte populier
- Alnus glutinosa - zwarte els
- Fraxinus excelsior - gewone es
- Castanea sativa - tamme kastanje
- Sorbus aucuparia - lijsterbes
- Prunus avium - zoete kers

Omvormen naar kruidenrijk grasland:

Kruiden- en faunarijk grasland (beheertype N12.02) wordt beoogd. We gaan er vanuit dat er voldoende bronpopulaties van geschikte soorten in de bodem aanwezig zijn. Het beheer in deze graslanden bestaat uit jaarlijks één á twee keer maaien en afvoeren van het maaisel.

Toch valt het soms tegen wat na jaren van beheren opkomt aan plantensoorten. Het is goed mogelijk dat hier een probleem zit in de afwezigheid van bronpopulaties of een sterk verarmde zaadvoorraad in de bodem door een intensief bemestingsverleden. In dat geval raden we een Crujdt Hoeck mengsel aan (WV of G5 met een sinus maaibeheer).

Braakakker/ruigte:

Delen braak laten liggen en / of omvormen naar ruigtestroken die geschikt worden voor woelmuizen en akkervogels. Een mozaïek van onbegroeide delen, kortgrazige vegetatie, ruige delen (en de overgangen daartussen) en ruige slootkanten.

Juni 2023

BügelHajema Adviseurs
Utrechtseweg 7
3811 NA Amersfoort
T 033 465 65 45
E info@bugelhajema.nl
I www.bugelhajema.nl